

ZOMBOR és VIDÉKE

POLITIKAI LAP.

Hirdetéseknél két hasábos petit sora 16 fill., többszöri beiktatásnál megfelelő engedmény. Nyilttér sora 30 fillér.

Felolvasó szerkesztő:

Laptulajdonos:

Egész évre 12 kor., félfévre 6 kor., negyedévre 3 kor.

Dr. DONOSZLOVITS VILMOS. OBLÁT KÁROLY.

Megjelenik vasárnap és csütörtökön.

Vármegyénk közgyűlése.

Bács-Bodrogh vármegye egyetemét képező törvényhatósági bizottság folyó évi első rendes évnegyedes közgyűlését f. évi márczius hó 31 és április hó 1-én tartotta meg. Szokatlan nagy számban jelentek meg a bizottsági tagok s csaknem egészen megtöltötték a vármegyeháza nagytermét, de hogy is ne siettek volna beözönlni a törvényhatóság tagjai, mikor már 3 hónap óta nem volt részük közgyűlésben s most a hosszú pauza után kárpótolva lettek egy renegeg nagy tárgysorozattal s nem csalatkozunk, sőt biztosan állítjuk, hogy annak első pontja gyakorolt akkora vonzó erőt a bizottsági tagok lelkére, hogy azok annak ellenállni nem tudtak s mohón siettek illusztris főispánunk s vármegyénk derék tisztviselői kara előtt meghajtani elismerésök zászlaját s önkéntesen adózni szóval és tettel a vármegye napszamosainak, kik mindenkor a legnagyobb szorgalommal és a legnagyobb lelkiismerettel tettek eleget kötelességüknek. Méltó az elismerés! méltó honorálása ez a multnak s jelennek és buzdításul szolgál a jövőben. De számoljunk be sorrend szerint a közgyűlés lefolyásáról.

Latinovits Pál főispán, szép díszmagyar ruhájában, pont 9 órakor megjelenván a nagyteremben, első sorban üdvözlö az igen nagy számban megjelent bizottsági tagokat, a gyűlést megnyitottnak jelentvén ki, a jegyzőkönyv vezetésével ifj. Vojnits István vármegyei főjegyzőt, a felszólalni akarók felhívásával pedig Popovits Sebő tb. főjegyzőt bízta meg.

Az elnök főispán napirend előtt, szívének teljes melegével, emlékezett meg Ó cs. és kir. fensége József főhercegről, azon alkalomból, hogy az isteni gondviselés, a magyarok szívéhez örökre odanőtt, legmagyarabb kir. herceget a 70. életévéhez juttatta. Felállva hallgatták a törvényhatóság tagjai főispánunknak bár rövid, de annál melegebb beszédét s egyhangulag elfogadják nagy lelkesedéssel főispánunknak azon indítványát, hogy Ó cs. és kir. fenségét Bács-Bodrogh vármegye törvényhatósági bizottsága 70. születésnapja alkalmából feliratilag üdvözli.

A közgyűlés első, és mondhatjuk legfontosabb tárgya a belügyminiszter rendelete, melylyel jóváhagyta, a vármegyei árva- és szeretetház ügyében

hozott határozatot, melyet lapunkban annak idejében igen kimerítően s nagy elismeréssel foglalkoztunk, ezzel kapcsolatban tárgyalás alá került Latinovits Pál főispán átirata a felszabadult 2%-os vármegyei pótdadó további felhasználása és kivételése, a tisztviselők fizetésének javítása és a két nyugdíjalap hiányainak lefedése és az utóbbi célra szükséges 1% pótdadó esetleges kivételése.

A belügyminiszteri rendelet felolvasása után a főispán indítványozta, miszerint a belügyminiszternek a vármegye iránt tanusított jóindulatáért, amelylyel a szeretetház építésétől, ezen nagy teherlő szabadította meg, fejjeze ki a vármegye hálás köszönetét. Ezen indítványt a törvényhatóság tagjai egyhangulag elfogadták, s arról a belügyminisztert feliratilag értesítik.

Ezután a vármegye főjegyzője felolvasta a fenn jelzett főispáni átiratot. Hogy mit tartalmaz az átirat, azt igen tisztelt olvasóink alább egész terjedelmében elolvashatják. Stílus tekintetében is remek munka, belső értéke s tartalma, pedig oly páratlan nemes gondolkodás mődra vall, mely dicséretre nem szorul. Ezen átirat a napnál világosabban bizonyítja főispánunknak fennkölt gondolkodását, anyavármegyéjének anyagi és szellemi téren való előbbre vitelét, boldogítását s azon lankadatlan törekvését, miszerint e nagy vármegye s minden lakosának lehetőleg minden érdekét kielégíteni legelőbb vágya.

Gyönyörű eszmék vannak ezen átiratban, melyek, ha a közel jövőben megvalósulnak, anyavármegyénk hatalmas ugrással fog előbbre jutni.

Ezen nemes átiratnak azonban egyik pontjáról külön is meg kell emlékeznünk s ez a vármegyei összes tisztviselők, segéd- és kezelőszemélyzet, valamint a szolgák fizetésének felemelése. Az átiratnak ez a része jellemzőleg jobban a főispán nemes lelkületét. Nem volt soha tisztviselő s mégis milyen éles látással esetelileg a tisztviselők s azok családjainak nyomasztó anyagi helyzetét, a gondviselés dús javakkal áldotta meg, szegénységet soha sem szenvedett, nem ismerhette a nélkülözést s mit látunk, a gazdagság és a nagy méltóság közepette, tisztviselői anyagi boldogítására fordítja tekintetét s minden rendelkezésére álló eszközzel azon van, hogy e nagy vármegye nagy tisztikarát kiemelje minél hamarabb a nyomasztó gondok s terhek sulya alól s legalább az életnek

súlyos viharában, a könnyebb megélhetést biztosítsa.

Örök emléket állított fel ezen tettelével tisztviselőinek szívében. Hála telt szívvel gondolnak ezen teltre mindenkor a tisztviselőknek családjai is, mert hisz ők érzik legjobban, mi az, mikor van s mi az mikor nincs miből?

Fenségesen kimutatta azonban a törvényhatósági bizottság jóindulatát s támogatását tisztviselői irányában.

Az átirat s az állandó válaszműny, mely egész terjedelmében elfogadta, határozatának felolvasása után, egymás után jelentkeztek a felszólalók s valamennyien a legnagyobb s legteljesebb elismeréssel adóztak a tisztviselőknek. Elsőnek P i u k o v i t s József orsz. képviselő és nagybirtokos emelte fel szavát, az ő megszokott elegáns beszédmódorával, a javaslat mellett, majd Latky József adai plébános támogatta a javaslatot, azután dr. Grünbaum Pál mondott egy igen gyönyörű, szíves szót, költői szárnyalásu remek beszédet, melynek hatása alól a jelen volt bizottsági tagok sokáig nem tudtak szabadulni; azután dr. Hadik János ügyvéd tört lánzdást a javaslat mellett, majd Herczeg Ede, ki a községi alkalmazottak nyugdíj ügyére vonatkozólag is tett nagyon is megszívlelendő előterjesztést s végül Rácz György emelkedett még szólásra, hogy egyhangú elfogadásra ajánlja a javaslatot s hogy a nagy nap emlékére az elhangzott beszédeket jegyzőkönyvileg örökítsék meg.

Ezután a főispán elrendelte — a törvényben előírt névszerinti szavazást, mely után constatáltatott, miszerint törvényhatóság jelen volt tagjai közül egyetlen egy sem volt, ki szavazatával ne támogatta volna a javaslatot, tehát az egyhangulag el lett fogadva.

Ezután az alispán köszönte meg a tisztviselők nevében a főispánnak és a törvényhatósági bizottságnak kegyes jóindulatát s atyai gondoskodását.

Igen érdekes volt dr. Grünbaum Pálnak beszéde végeztével egy pótló javaslata, mely szerint kéri a törvényhatóságot, hogy ezen javaslat amint — lelsőbb jóváhagyás után — leérkezik, nyomban — közgyűlés bevéára nélkül — foganatosítsassék. Ez is nagy lelkesedéssel kimondatott.

A szavazás eredményének kihirdetése után a bizottsági tagok nagy része sietett, hogy még a déli vonattal hazamehessen s így nagyon is megürült a

közgyűlés terme. Délig még letárgyalták az alispáni jelentést s néhány miniszteri leíratot, mikor is az elnöklő főispán a közgyűlést felfüggesztette s annak folytatását másnap reggel 9 órára tűzte ki.

A második napon már igen gyéren voltak képviselve a bizottsági tagok. Az ülés az előző napi közgyűlési jegyzőkönyv hitelesítésével kezdődött s aztán hozzáálltak a nagy tárgysorozat letárgyalásához, melyet délig be is végeztek, minden tárgynál elfogadván az állandó választmányi határozatát.

*

Latinovits Pál főispán átirata.

Tekintetes törvényhatósági bizottság! Bizonyára örömmel veszi tudomásul a tekintetes törvényhatósági bizottság a miniszterelnök ur öngyméltóságának, mint helygyméltóságának most felolvasott magas leírát, a melylyel a vármegye közönségének az árva- és szeretetház kérdésében 1902. évi közgyűlésén szám alatti hozott határozatát jóváhagyta s a Zomborban az állam által létesítendő és gyűmölcsöszteti és kertészeti tanfolyammal egybekapcsolt árvaház illetve gyermek-internatus céljaira felajánlott összeget elfogadta. Ekként az a humanus cél, a mely annak idején a vármegye közönségét az árva- és szeretetház-alapnak megteremtésében vezérelte, a vármegyének további megterhelése nélkül megvalósul, s így a vármegye közönsége az emberszeretettel adóját anyagi helyzetéhez mérten s mégis impozáns, a miniszterelnök ur által is a gyermekvédelem tárgyában megtartott anketén a legnagyobb elismeréssel honorált módon leróvan, a felszabadult 2%-os pótdávál és az árva- és szeretetház alából megmaradt összeggel szabadon rendelkezhetik.

A törvényhatósági bizottság azon reményben, hogy az árva és szeretetház kérdésében hozott határozata a felsőbb jóváhagyást elnyerendi, egyidejűleg a 1902. évi közgyűlési határozatában általánosságban már rendelkezett a 2%-os pótdávál további felhasználása és az árva- és szeretetház-alapból fennmaradó összeg hovatartóztatás tárgyában. Időközben azonban egyéb tervek is merültek fel s a vármegye alispánjával újlag a leghelyesebb bírálat alá vettem a vármegye helyzetét, a vármegyének minden egyes rendezendő ügyét, s minden egyes megoldásra váró kérdést az újabb tervek s a vármegye ügyeinek és helyzetének legkomolyabb tanulmányozásából levont eredmény szükségessé tennék, hogy a vármegye közönsége a 1902. évi közgyűlési határozatában kimondott általános szempont alapján ugyan, de mégis ezen határozattal részben eltérőleg újabb határozatot hozzon. Athatva a vármegye érdekei és jövője iránt táplált legjobb indulatból, áthatva a legtisztább és legönzetlenebb lelkesedéstől, a mely főispáni működésének minden időbeli parányában folytonosan csak arra ösztönöz, sarkal és buzdítva buzdit, hogy minden tudóssal és minden erőmmel a vármegye közönségének javát szolgáljam, — újlag a tekintetes törvényhatósági bizottsághoz fordulok, meg lévén arról győződve, hogy minden terv, minden komoly szó, minden törekvés, a mely a vármegye érdekeit kívánja szolgálni, önzetlen és lelkes visszhangra talál.

A vármegyei árva- és szeretetház kérdésében annak idején a tekintetes törvényhatósági bizottsághoz intézett átiratomban hangsúlyoztam, hogy a vármegye anyagi helyzete meglehetősen szomorú képet tár elénk. A megyei nyugdíjalap és a jegyzői nyugdíjalap tetemes deficitet dolgozik, nincs anyagi erőnk ahhoz, hogy a várme-

gye nagyságának és gazdagságának megfelelően áldozatot hozhassunk kulturális és közgazdasági célok előmozdítására és nincs anyagi erőnk ahhoz, hogy a tisztviselők helyzetét javíthassuk. A törvényhatósági bizottság igazat adott az átiratomnak s a 1902. évi közgyűlési ex. 1902. sz. a. kelt határozatával a helyzet javításának szükségességét határozatlan el ismerte.

Miután e szerint a törvényhatósági bizottság velem egyetért, arra kívánom a figyelmet felhívni, hogy a felszabadult 2% os pótdávál és az árva- és szeretetház-alapból megmaradt összeggel miként lehetne minden egyes függőben levő és megoldásra váró kérdést, a vármegye közönségének újabb megterhelése nélkül rendezni.

Az egyes rendezendő kérdések és ügyek a következők:

1. A két nyugdíjalap kérdése. Erre vonatkozólag a törvényhatósági bizottság szives figyelmébe ajánlom a következőket:

A megyei nyugdíjalap állaga 1902. évi december hó 31-én 450,646 kor. 30 fill. Ha ezen összeg érintetlenül tőkeként kezeltetik, a kamatjövdelem (venként ezen összeg után 4%-os kamattal 18,025 kor. 84 fill., kikerekítve 18,000 kor. Járulékok címén a múlt évben az alap bevétele volt 22,120 kor. 90 fill., kikerekítve 22,000 kor. Bíráságnál és előre nem látható bevételekből számíthatunk 500 kor. évi bevételt. Ha a vármegyei nyugdíjszabályrendelet 4. §-ának betartásával a tőke kamatjának csak 90%-át használnjuk fel az évi szükséglet részből fedezésére, a mely esetben a felhasználható kamat 16,200 koronára apad, az évi szükséglet fedezésére összesen rendelkezésre áll 38,700 korona. Ezzel szemben a megyei nyugdíjalap évi szükséglete jelenleg kikerekítve — a múlt évi zárszámadás szerint — 72,000 korona. Előll tehát ezidő szerint évi 33,300 korona hiány. Sőt ha figyelembe vesszük, hogy a vármegyei számvéviselők és pénztárak államosítása alkalmából esetleg több számvéviselők és pénztári tisztviselő és alkalmazott részint eddigi hosszu szolgálata, részint betegség vagy egyéb okok miatt az állam kötelekebe nem vétetik át s így ezeknek a tisztviselőknek nyugdíjazásáról is a vármegyének kell gondoskodnia, úgy már a jövő évben esetleg 10,000 koronával szaporodik a tiszt nyugdíjalap évi kiadása. Így tehát összesen 48,000 koronát kell számítanunk a megyei nyugdíjalap fedezetlen hiányának fedezésére. E mellett még figyelembe kell venni azt is, hogy a tisztviselők fizetésének javítása esetén a jövőben a nyugdíjigóságulság is számszerűleg nagyobb lesz s így e miatt is szaporodik a nyugdíjalap évi szükséglete. Az ekként előálló többlet azonban részben fedezetet nyer a fizetési többlet után nyerendő nyugdíjárulékokban.

A jegyzői nyugdíjalapnak 1902. évi december hó 31-iki állaga 113,898 kor. 73 fill. Ennek az összegnek évi kamatjövdelem 4%-os kamattal számítva 4555 kor. 92 fill., kikerekítve 4500 korona; a múlt évben nyugdíjárulékok címén befolyt 59,864 kor. 91 fillér, kikerekítve 59,500 korona. E két bevétel együtt véve 64,000 koronát tesz ki. A jegyzői nyugdíjalapnak évi szükséglete ezzel szemben jelenleg 76,272 kor. 11 fillér, kikerekítve 76,300 kor. Fedezendő tehát évenként 12,300 kor.

A két nyugdíjalapnak évi hiánya tehát a most előadott átlagos számítás szerint 55,600 korona. Ekkora összeget kell a vármegyének évenként a két nyugdíjalap hiányainak fedezésére fordítania, ha nem akarja továbbra is szabályellenesen évről-évre a tőkét apasztani, a mi aztán rövid néhány év alatt felemésztené, a vármegye még nagyobb terhet lenne majd kénytelen elviselni.

Figyelembe kell venni azt is, hogy a vármegyei nyugdíjalapnak fennebb említett járulékbévétele a jövő évtől kez-

dődőleg csökkenni fog, miután a számvéviselők és pénztárak tisztviselői és alkalmazottai megszűnnek a nyugdíjintézmény tagjai lenni s így a jövő évtől kezdődőleg az ő fizetésük után a nyugdíjalap járulékat nem kap. Nem szabad figyelmen kívül hagyni azt sem, hogy mindkét nyugdíjintézménynek évi szükséglete, anélkül, hogy a bevétel emelkednék, minden egyes újabb nyugdíjazási esetről nagyobbodik, ami esetleg olyan mérveket is ölthet, hogy a két alap pénzügyi állapota újlag a legnagyobb zavaroknak lehet kitéve.

Nézetem szerint tehát a nyugdíjalapok évi hiányának fedezésére a felszabaduló 2%-os megyei pótdávál 1%-ot állandósítani kellene, vagyis 1% megyei pótdávál a nyugdíjalapok tőkének megfelelő felszaporodásig, illetve a bekövetkezendő államosítás idejéig, amely utóbbi esetben természetesen megszűnnek a nyugdíjalapok is és megszűnik a vármegyének az a törvényszerű kötelessége, hogy a tisztviselőinek és a községi jegyzőknek nyugdíjintézményéről gondoskodni tartozik, ki kellene vetni oly elhatározással, hogy ezen, minimálisan számítva 74000 koronát kitevő 1%-os megyei pótdávál a vármegye közönsége fedezi a két nyugdíjalap hiányát s az ezen hiányok fedezése után fennmaradó összeget évenként egy létesítendő vármegyei rendelkezési alap céljaira gyűmölcsözőleg elhelyezi. Ezen rendelkezési alapnak rendeltetése első sorban az volna, hogy a tőkének felhasználásával is a két nyugdíjalapnak esetleg szaporodó hiányai abban fedezetet találjanak; de másrészt ezt az alapot, illetve az alapon összegyűlő tőkét a vármegye közönsége, ha előreláthatólag a következő évben a nyugdíjalapoknak több-lethiányuk nem lesz, más közhasznú célokra is felhasználhatók.

2. Véglegesen megoldandó volna a Szabadka városával lefolytatott katonaszállásolási pernek ügye. A törvényhatósági bizottságnak tudomása van arról, hogy ezt a pert a vármegye Szabadka városával szemben véglegesen elvesztette, sőt a törvényhatósági bizottság 1902. évi 477. és 1811. közgyűlési határozataiból folyólag a vármegye alispánja Szabadka városának a tőkét és járulékait, összesen 270120 kor. 91 fillérnyi összegben ki is fizette. Ezt az összeget a vármegye közönsége visszafizetés kötelezettsége mellett a vármegyei árva- és szeretetház-alapból vette kölcsön. Ezen összegben felül ki kellett még fizetni 800 kor. 60 fillér perköltséget és 1200 kor. 7 fillér ítéleti illetéket. A vármegyei alispán ur a mai közgyűlés elé terjesztett s ezen pontnál tárgyalandó jelentése szerint ezt a két, összesen 2000 kor. 67 fillért kitevő összeget szintén kifizette és — egyéb fedezet hiányában — az árva- és szeretetház alából kéri azt a házipénztárnak megtéríteni.

Tekintettel arra, hogy az árva- és szeretetház-alap megszűnt s hogy ezen alából marad akkora összeg rendelkezésre, amelylyel ezt a kérdést véglegesen rendezni lehet, a magam részéről helyesnek tartanám, ha a vármegye közönsége kimondana, hogy a már kifizetett 270120 kor. 91 fillér tőkét és járulékait, továbbá a vármegyei alispán ur által perköltség és ítéleti illeték fejében kifizetett 2000 kor. 67 fillért az árva- és szeretetház-alapnak az állam részére átadandó összegek levonása után fennmaradó részéből véglegesen fedezi s eltekint a korábbi határozatának a visszatérítésre vonatkozó részétől s eltekint a 1902/1902. számú határozatának azon részétől is, amelylyel kimondattott, hogy az árva- és szeretetház alap fennmaradó egész tőkéje kulturális és egyéb célokra alapként gyűmölcsözőleg kezelendő. Helyesnek tartanám ezt a megoldást azért, mivel a vármegyének egyéb összeg, egyéb fedezeti alap rendelkezésre nem áll, ha tehát a vármegye ezt az összeget az alap-

nak vissza akarná fizetni, csak pótdó terhére tehetné. Másrészt azonban erős a reményem, hogy a vármegye a 272121 kor. 58 fillért, ha nem is egészben, de legalább részben a kir. kincstártól per, esetleg békés egyezség útján visszakapja. Ha ez bekövetkezik, akkor a visszanyerendő összeg felhasználható a törvényhatósági bizottság korábbi, ide vonatkozó határozatában nyilvánított intenciók szerint.

Ha a törvényhatósági bizottság így határozna, akkor a volt árva- és szeretetház-alap akként oszthatnák fel: az árva és szeretetháznak az 1902. évi december 31-én az állaga volt — beleértve 3600 korona értékben a 10 hold telket és a zombori magyar olvasókörmek adott 1600 korona kölcsönt, továbbá 4617 kor. 32 fillér hátralékos járulékot, valamint a Korbai és Karácsonyi-féle alapítványokat — 809523 kor. 79 fillér. Ebből a belügyi kormánynak felajánlott a vármegye közönsége 400000 koronát, felajánlta továbbá a telket 36000 korona értékben s át kell engednie a vármegye közönségének a Korbai és Karácsonyi-féle alapítványokat. A Korbai alapítvány állaga 1902. évi december hó 31-én 27925 kor. 06 fillért tett ki, a gróf Karácsonyi-féle alapítvány állaga pedig 7031 kor. 54 fillért volt ugyan- csak 1902. december hó 31-én.

A belügyi kormány tehát kap összesen az árva és szeretetház-alapból . . . . . 470956 K. 60 f.

A szabadkai katonabeszállásolási per felemészt . . . 272121 K. 58 f.

A múlt év javára át kell utalni az árva- és szeretetház-alapból a közművelődési, közgazdasági és jóléti bizottság alap javára a vármegye közönségének eredeti határozata értelmében . . . . . 20000 K. — f.

A mai közgyűlés fogja tárgyalni a vármegyei alispán úrnak előterjesztését, hogy a megyei nyugdíjalapot múlt évi hiányának fedezésére az árva- és szeretetház-alapból átutaltassék . . . 18489 K. 19 f.

Ezen összegek főösszege 781567 K. 37 f.

Ezen főösszeget levonva az árva- és szeretetház-alap 1902. évi december hó 31-iki állagából, marad még 27,956 kor. 42 fillér. Ez az összeg a 979/közgy. ex. 1902. számú határozat intenciójának megfelelően a vármegyei közgazdasági, közművelődési és jóléti bizottság feladatára és alapszerűleg kezelendő. Ezen alaphoz volnának csatolandók a volt árva- és szeretetház alap 1903. évi január hó 1-től esedékes kamatai, az államnak átadandó összeg utáni kamatok természetesen csak a 979/közgy. ex 1902. számú határozat jóváhagyását magában foglaló belügyminiszeri rendelet leérkezésének napjáig számítva.

3. Gondoskodni kellene arról, hogy a vármegye közönsége újabb megterhelés nélkül olyan helyzetbe jusson, hogy kulturális és közgazdasági célokra, valamint jóléti célokra a jövőben többet áldozhasson. Biráljuk meg teljes higgadsággal a helyzetet. Ez a gazdag vármegye eddig ugyszólván semmit sem tehetett sem kulturális sem közgazdasági érdekek előmozdítására. Nézetem szerint ezen a nagy bajon segíteni kell. Részben már most segíthetünk, illetve már segítettünk is. Az árva- és szeretetház-alapból a folyó évben átutalandó 20000 koronával együtt a közgazdasági, közművelődési és jóléti bizottság alapunk 100000 korona tőkével rendelkezik. Ehhez hozzá oszthatnák az árva- és szeretetház alapból fenmaradó 27956 kor. 42 fillér s az árva- és szeretetház-alap tőkéinek időközli kamatai. Ezen alap jövedelme szolgálja egy részben a kulturális, közgazdasági és jóléti bizottság céljainak elősegítésére. Másrészt ezen célok javára

fel lehet venni az évi költségvetésbe annak az összegnek egy részét, amely a megyei költségvetési hiány fedezésére kivetett 1%-os megyei pótdóból marad ezután fenn. Ebből az 1%-os pótdóból ugyanis a számviteli és pénzügyi tisztviselők és alkalmazottak fizetéséhez, illetve javadalmazásához a vármegye 2— koronával járult hozzá. Ez az összeg felszabadult s a vármegye törvényhatósági bizottsága 1807/1902. számú határozatával nagy részében már fel is használta új állások rendszerezésére; ezen határozat a belügyminiszter ur által jóvá is hagyatott. Az összegből 6840 korona mint főleg a folyó évi költségvetésbe kulturális, közgazdasági és jóléti célokra vételt fel. Ime tehát egy tekintélyesebb összeg, amely eddig nem állott rendelkezésre. A következő évi költségvetések összeállításánál felveendő volna mindenkoron továbbra is e cimen annyi, amennyit a költségvetés egyéb rovatai, anélkül, hogy a háztartás zavaroknak tételnék ki, megengednek. Tehát a vármegye már a folyó évtől kezdődőleg abba a helyzetbe jut, hogy az eddigieknél jóval nagyobb összegeket áldozhat a kultúra, a közgazdaság és a jóléti bizottság javára.

De ott van továbbá a szabadkai katonabeszállásolási per. Ha akár per útján, akár egyezséggel a kir. kincstár a Szabadka városának kifizetett összeget egészben vagy részben megfizeti, úgy ebből az összegből is, ha egyelőre nem lesz szükség, lehet majd a kulturális alapot növelni s ekként a jövedelmet szaporítani.

4. Felmerült az eszme a vármegyeben és Zomborban, hogy a megye székhelyén egy kulturpalota építtessék. Nem szükséges a törvényhatósági bizottság lelkes tagjainak, a kik minden haladást czélzó ügyet oly meleg szeretettel támogatnak, figyelmét felhívni a terv fontosságára. Epen azért, mert mindnyájan át vagyunk hatva az üdvös czél nagy horderejétől, gondolunk kell arra, hogy ha a terv a megvalósulás stádiumába lép, úgy a vármegye közönsége nem lehet szűkebbül, hanem tetemesebb összeggel kell majd hozzájárulnia a megvalósítás keresztülviteléhez.

A kulturpalota kérdésével kapcsolatosan említem fel a kultúra egyik elterjedt és ma már szinte nélkülözhetlen vívmányát, — a telefont. A hivatalos életnek is szüksége van a közszolgálat gyorsítása szempontjából erre a modern érintkezési eszközre; és mennyire szükség van rá a kereskedelemben és az iparnak. A megyei telefonhálózat berendezése 280000 koronába kerülne, az évi fenntartás pedig 2900 koronába. Ha az évi fenntartás a költségek fizetik, akkor a vármegyének csak a 28000 korona alapbefektetési összeg fedezéséről kellene gondoskodnia.

A kulturpalota és a telefon létesítése esetén a vármegyére háruló terheket fedezni lehetne a szabadkai laktanya épületek eladásából s ha szükséges esetleg még a szabadkai katonabeszállásolási perből folyólag a kincstártól várható összegből. Esetleg, ha az egyik vagy másik terv sürgősebben kerülne megoldásra, hosszabb lejáratu kölcsönt lehetne felvenni, a melynek amortizációs évi részletei a létesítendő rendelkezési alaphoz volnának törlesztendők s amennyiben a rendelkezési alap évi összegei, a nyugdíjalapok esetleg növekedő hiányainak fedezésére volnának fordítandók, úgy esetleg az utadóalap segíthetne az amortizációs részletek törlesztésében, miután a telefon különben is érintkezési eszköz.

Úgy a kulturpalota, mint a telefon kérdése még csak terv, tekintetes törvényhatósági bizottság azért hívom csak fel az igen tisztelt bizottsági tag urak szives figyelmét, hogy a látkép tiszta legyen s hogy mindnyájan tudjuk, mi kötelesség várhat reánk e két kérdésben is. Mert nézetem

szerint ha a közvélemény szava e két kérdésben erősen megnyilatkozik, nem zárkózhatunk ridegen el, mert hisz mindkét kérdés sikeres megoldása vármegyénk nagy foku haladását jelentené.

Az ezekben előadott és négy pontban foglalt ügyek és kérdések rendezhetők és megoldhatók lennének tehát minden újabb megterhelés nélkül. Emberi számítás szerint nincs szükség másra, minthogy az árva- és szeretetház alap megszüntetésével felszabadult 2%-os megyei pótdóból 1% állandósítottassék, vagyis a bekövetkezendő államosításig, illetve a nyugdíjalapok megfelelő felszaporodásáig kivetessék. Lehet, hogy a jövőben más teher is nehezedik majd a vármegyére, — mert hisz a jövődöbe senki sem láthat — egyelőre azonban ezek volnának azok az ügyek, a melyek a még előadandó egy kérdésen kívül rendezésre szorulnak.

A még előadandó — előre kijelentem — szerintem legfontosabb és a helyes és igazságos megoldást legelőször igénylő ügy: a tisztviselők helyzetének javítása.

Tekintetes törvényhatósági bizottság! Annak a hatalmas gépezetnek, a mely az államnak, mint olyannak s éppen úgy az egyes állampolgároknak boldogulására és javára dolgozik, a mely egyik napon úgy mint a másikon egyhanguan csendesen zakatol tovább és tovább, életető, fentartó alkatelemei a tisztviselők. Együttvéve egy hatalmas testület, egyaránt apró munkások, a kik észrevétel nélkül bár, de nem ritkán görnyedezve a súlyos teher alatt követ kék mellé raknak, avagy egy-egy pillért erősitének meg, hogy a haza az állam az ő alkotmányos szabadságában és a törvényei által biztosított jogrendjében tovább éljen és tovább élve haladjon. Az erős faji érzéken a hazaszereteten, a nép lelkes munkádkedvén és produktív munkabírásán kívül minden államnak egyik leg-erősebb támasza az ambiciózus, pontos, gyors és megbízható tisztviselői kar, áll ez különösen nálunk, ahol ma még megfelelő intelligenciájú független középosztály, kereskedő, avagy iparo. osztály nincs s ahol ennek alapján a tisztviselői karra a társadalom is erősen reá van utalva s a hol társalmi téren az állam, a haza, a magyar nemzeti eszme érdekében oly sok tenni, alkotni való van. És áll ez, tekintetes törvényhatósági bizottság főleg és első sorban a közigazgatási tisztviselőkre nézve. Az ő működésük érinti legközvetlenebbül a népet; érinti ez a működés a népet a legszentebb jogaiban; a szabadságában és az egyenlőségében; a közigazgatási tisztviselő az őre ezeknek a szent jogoknak, hozzá fordul első segílyért a gazdag és szegény, a cseléd és ur és orvoslást, védelmet kér minden erőszak, minden támadás, minden olyan kísérlet ellen, a mely a közbiztonságot sérti. Őre a közigazgatási tisztviselői kar az összes jogjogainknak s ennek a karunk minden arra rendelt tagja egy-egy alabardosa egyuttal a magyar haza szent alkotmányának is. Minden merénylőre reá teszi kezét s oda dobja az igazságszolgáltatás vaskarjai közé; őre a közigazgatási tisztviselő a személy és vagyonbiztonságnak is; vagyonunkat még az elemi karok ellen is óvnia kell, mert szent hivatása és feladata, hogy a haza népét a jogaiban és mindenében védje, a nép javára dolgozzék, fáradjon s mindent tegyen akként, hogy a közbizságságon, az államhatalmon s az alkotmányon csorba ne essék, hanem mindent tegyen akként, hogy a működésnek minden parányja a nép boldogulására s így az állam megerősítésére vezessen. Ezt a nehéz és rendkívül fontos feladatot igen megnehezíti azon körülmény, hogy a modern államélet s az ennek keretében kifejlesztett modern közigazgatás rendkívül sok mechanikai munkát ró a tisztviselőre. Az iratcsomók tömkelege vár napról-napra arra a tiszt-

viselőre s a lélek- és idegőllő munkában nem szabad elveszítene a lelkesedését, a kedélyének frissességét és tüdőségét, mert az inént változt magasabb hivatás mellett még az árva magyar társadalom is vágyakozva tekint feléje. Szinte kér könyörög az árva magyar társadalom: „Jőjj, karolj fel, mert elpusztulok, elveszek, mintha nem is értet volna; pedig még van bennem életerő, csak nincs aki támogasson! nings, aki ebben az új világban vezessen.” És a közigazgatási tisztviselő e téren is megteszi a maga kötelességét; hiszen alig van társadalmi mozgalom, a melyet nem ők vezetnek, vagy a melynek vezetésében jelentékeny részüket ki ne vennék.

Ha így fogjuk fel, tekintetes törvényhatósági bizottság, a közigazgatási tisztviselőnek hivatását s hiszem, hogy így fogja fel mindenki, akkor el kell ismernünk azt is, hogy ennek a nehéz hivatásnak csak intelligens, lelkes, kitartó, buzgó és teljesen megbízható tisztviselői kar felelhet meg. Minő erőes emberi sajátosságokat kívánunk egy-egy szerelőben összpontosítani! S ezzel a hatalmas emberi kvalitással szemben mit adunk a tisztviselőnek? közbizalmunk őrei, szent alkotmányunk alabárdosai minő elismerésben részesülnek, minő ellenszolgáltatást kapnak? Erre a kérdésre nem felelhetünk tekintetes törvényhatósági bizottság, mert ha az erkölcsi elismerés meg is van, az anyagi ellenszolgáltatás oly kis mértékű, hogy azzal felelni erre a kérdésre az előbb változt fontos hivatás megsértése nélkül nem lehet. Talán a meghalásra szok — a közmondás szerint — az a kis fizetés, de megélni belőle a ranghoz és hivatáshoz méltóan és még esetleg egy több tagu családot is eltartani, ahhoz bizony — legyenük őszinték — édes kevés, még annál is kevesebb.

Nem okozható senki, tekintetes törvényhatósági bizottság azért, hogy a közigazgatási tisztviselői kar ilyen mostohán van dotálva. Nem okozható sem az állam, sem a vármegye. Magyarország közigazgatásának történetében nagyon hirtelen történt az átmenet, épen olyan hirtelen, mint Magyarország fejlődésében a modern irányzat hatása alatt. Máról holnapra — mintegy varázslatra — hatalmas választalak dőlték romba, avult elvek oszlopdáltak ragyogó fényű, ifjú, új életet megteremtő finom eszmékké, — a régi világ helyett hirtelen egy új világ keletkezett. A közigazgatási hivatás is hirtelen lerázta magáról a nobile officium jellegét s rövid pár évtized alatt ime hová fejlődött? — az inént fejtettük ki — a magyar államéletre első sorban fontos, kiváló tisztviselői kvalitást igénylő terhes hivatását. A gyors fejlődésnek, a gyors haladásnak mindig megvannak a maga fogyatékoságai, a mi természetes is, mert hisz a röpke pillanat sohasem hosszabb az ő időbeli méreténél, az ember pedig nem mindenható s így rövid idő alatt a rohamos fejlődés és haladás káprázatos gyors folyamatában mindenre ügyelni, mindent azonnal megérteni, és mindent azonnal megfelelőleg megteremtteni nem képes.

A rohamos átalakulás után azonban ma már mindenki érti, látja és tudja, hogy a nobile officiumból mi fejlődött. És el is ismeri mindenki, elismeri a kormány, elismeri a társadalom, elismeri minden állampolgár, hogy a közigazgatási tisztviselőnek biztosítani kell a gondtalan megélhetést, hogy a hivatásának meg is felelhessen. Ha olyan fontos az a hivatás, ha olyan sokat várunk attól a tisztviselőtől, akkor adjunk neki tápláló kenyert, mert kellő tápanyag hiányában fog az erő s ezzel hatványozott mértékben fogy a munkakévé, a lelkesedés és szorgalom; és e mellett rohamosan nő a gond, az a sötét gond, a mely ónsúlylál nehezedik az emberre s a tisztviselő pennájában — ha

egyébként a jóakarattal meg is van — megrekeszti a tenét.

Az állami tisztviselői fizetésének javítása alkalmától általánossá vált, tekintetes törvényhatósági bizottság, az egész országban a mozgalom, hogy a közigazgatási tisztviselői helyzete is megjavítsák. Természetes, hogy a mi derék tisztikarunk is teljes joggal megmozdult. Mielőtt azonban az országos mozgalomhoz csatlakoztak volna, őszinte bizalommal felkerestek s megkérdezték, vajjon remélhetik-e, hogy a vármegyei árva- és szeretetház alapra kivételül 2%-os megyei pótdátó felszabadulása következtében a helyzetük javíthatni fog? Mondanom sem kell talán, hogy minő őszinte szeretettel s minő igaz jóakarattal fogadtam derék tisztviselőinket. Természetesen nem tehettem ígéretet, mert hiszen a törvényhatósági bizottság határoz, annak a jogkörébe vág a kérelem elintézése; azt azonban készséggel és ezer örömmel megígértem, hogy a kérdést egy átiratban a tekintetes törvényhatósági bizottság elé terjesztem.

Szívesen tettem ezt az ígéretet, mert hisz minden felkérés nélkül eddig is foglalkoztam ezzel a kérdéssel s főispáni működésem egyik legfőbb feladatának tekintetem eddig is, hogy minél előbb szerét ejtsük a helyzet javításának.

Örömmel teszek eleget az ígéretemnek, azzal a hozzáadással, hogy a magam részéről a kérelmet teljesen igazságosnak, méltányosnak és jogosnak tartom. Annál is inkább méltányos a kérdésnek a törvényhatósági bizottság által való rendezése, mert bár a kormányban és Széll Kálmán miniszterelnök ur önmagméltségében teljes a jóakarattal, nem kívánhat, hogy egyszerre, máról holnapra az állam gondoskodjék az egész országra nézve szükségessé vált, tehát az államra ismét nagy terhet rárovo közigazgatási tisztviselői fizetés-rendezéséről. Addig is tehát, a mig a kormány megtalálja a rendezés módját, méltányos, hogy a vármegyei közönsége javíton a mostoha helyzetben.

Hogy a tekintetes törvényhatósági bizottságnak az esetleg hozandó határozatahoz meg legyen a kiindulási pontja, megjegyezni kívánom a következőket:

Az ezen átiratom első részében említett ügyek és kérdések megoldásához és rendezéséhez felhasználandó volna a felszabadult 2%-os pótdátóból 1%. A másik %-ot tehát fel lehetne használni a tisztviselői fizetésének javítására; ezen % pótdátó kivetését csak állandósítani kellene, illetve kivetni a bekövetkezendő államosításig avagy az állami javadalmasz megfelelő emeléséig. Ekként a tisztviselői helyzetének javítása újabb terhet nem róna a vármegyei közönségre. Ide csatolok egy tervezetet is, hogy miként lehetne helyesen és méltányosan megosztani az 1%-os pótdátó 74000 koronát kivevő összegét.

Bár én minden olyan irányu törekvésnek, a mely újabb megyei pótdátó kivetését előzolja, ellensége vagyok, mert nem tartanám helyesnek, hogy az amugy is megterhelt nép még a megyei adminisztráció útján is újabb teherrel róvassék meg, bár a főispáni működésnek ez volt eddig s ez lesz ezután is egyik vezérszempontja, bár ezt a felfogásomat eddig is hangsúlyoztam és most is ragaszkodom hozzá azon megjegyzéssel, hogy újabb pótdátónak kivetését csak elkerülhetlen, rendkívüli esetekben tartanám megengedhetőnek, noha ugyan ez nem tőlem, hanem a tekintetes törvényhatósági bizottságtól függ, mégis, annál az őszinte vonalomnál és igaz jóakarattal fogva, a mely engem a mi derék tisztikarunkhoz fűz, nem hallgathatom el a tisztikar azon óhaját, a mely a fizetés-rendezés kérdésének megoldását a most említett 1%-os pótdátón kívül még kivetendő újabb pótdátó felhasználásával

kívánja kereszttől vinni. Azt az óhajukat fejezték ki a tisztviselői, hogy a felszabadult 2%-os megyei pótdátó egész összegében fordítsák a fizetés-rendezésre. Amde ez esetben egy % újabb pótdátót kellene kivetni a jelen átiratomban említett egyéb ügyek rendezésére. Másrésztől pedig a 2% — 148000 korona — felhasználásával oly magasnak lennének az egyes fizetések, hogy a hozandó határozat esetleg felsőbb helyen — különös tekintettel az államosításra, a midőn a mi tulmagas fizetésünk az állama rónának nagy és a kormány terveivel esetleg arányban nem álló terhet — jövő nem hagyatnak. Ezt belátták a nálam tanácskozára összegyűlt főbb tisztviselői is.

Ezután az az óhaj merült fel, hogy ha a 2% nem, hát legalább 1½% pótdátó — átlag 110000 korona — használtassék fel tisztán a fizetés rendezésre. Az ezen alapon készített és szintén ide csatolt tervezet — készséggel elismerem — teljesen méltányos és nem tulmagas fizetési fokozatokat állapít meg. Készséggel elismerem, hogy amidőn a tisztviselői kar ennek a tervezetnek elfogadását óhajlja, ugy az óhaja határozottan jogos és méltányos. Amde ezen tervezet elfogadása esetén is felmerülne annak szükségessége, hogy még egy ½% újabb pótdátó vettessék ki. Igaz ugyan — ezt is készséggel elismerem, — hogy az a ½% újabb terhet tulajdonképen nem volna újabb megterhelés, mert a megfelelően javadalmaszott, az anyagi gondoktól ment tisztviselő működése bőséges kamatokat hozna minden egyes adózó polgár minden egyes, a ½% tőbblet — pótdátóra befizetett fillére után. S mert ezt, valamint a tisztviselői óhajának jogosságát és méltányosságát elismerem, nem lehet és nem is céloz a tekintetes törvényhatósági bizottság határozatát befolyásolni, bármennyire nem helyeslem az adózó közönség újabb anyagi megterhelését. Magam fogok örülni legjobban, ha ennek a vármegyeinek megelégedett tisztikara lesz. Végül ezen kérdésre nézve még csak azt kívánom újlag hangsúlyozni, hogy az államosítás vagy az állami dotáció megfelelő emelése esetén a vármegyei közönsége a most esetleg magára vállalandó teherből megszabadul.

Ezeket kívántam a tekintetes törvényhatósági bizottság büles figyelmébe ajánlani. Kérem, sz veskedjenek az átiratomban foglaltakat olyan jóakarattal tárgyalni, a minő jóakarattal engem a vármegyeinek minden ügyét és a tisztikar minden érdekét érintő ténykedésben vezérel.

Az állandó választmány határozataéhoz képest a vármegyei tisztviselői fizetését a vármegyei közgyűlés következőkép határozta el:

Alispán 8000 K. fizetés, lakás természetben, 2000 K. utiátalány; főjegyző 6000 K. fizetés, lakás természetben; árszázkai elnök 5400 K. (800); I., II., III. aljegyzők 3800, 3500, 3200, 2900 K. fizetés (600); főispáni titkár 3500 K. (600); közigazgatási gyakornok 1800 K. (200); tisztifőorvos 3600 K. (600); főlevéltáros 3200 K. (600); árszázkai elnökhelyettes 4400 K. (600) K. lakbér; négy árszázkai elnök 3800 K. (600) K. lakbér; öt árszázkai elnök 3600 K. (600); I. alügyész 3200, 2800 (600) 14 főszolgabíró ötnök 4400 K. ötnök 4200 K., négynek 4000 K. (600). utiátalány 500—1000 K., szolgabírák 3000, 2700, 2400 K. (400). tizenhárom járásorvos 1600 K. (360) és 600 K. utiátalány; a többi hivatalnok fizetése 2000 K. és 1200 K. közt váltakozik; lakbérük 360 K., a díjnokok 1000 K. fizetést és 300 korona lakbért kapnak.

Városi közgyűlés.

Zombor szab. kir. város törvényhatósági bizottsága márcz. 30-án rendkívüli közgyűlést tartott. A bizottsági tagok majdnem teljes számban, a karzat telve. Polgármester nincs jelen. Latinovits Pál főispán 3 órakor megnyitja a gyűlést.

I. Az esküdtek alapjastromának összeíró köldöttségét megválasztja a közgyűlés egyhangulag — az állandó választmány javaslata szerint.

II. A város villamos világítási ügye. Buday Gerő kifogásolja, hogy a villamos bizottság jelentése az utolsó előtti napon lett kézbesítve, nincs idő az elolvasásra sem és rosszul van írva. Főispán elrendeli a javaslat felolvasását. Felkiáltások: nem kell felolvasni — úgy is tudjuk, mi van benne. A középben: hát akkor még is elolvasták! Főispán: tehát nem kell felolvasni a jelentést, — a jövőre intézkedés történik, hogy ez az óhajnak megfelelőleg intézessék el.

Latinovits Szaniszló gazdasági tanácsnok, a város adminisztrációs ügyeinek legalaposabb ismerője, közel három negyed óra hosszat ismertette a villamos világítás ügymenetét, a legapróbb részletekig kidomborította a villamos bizottság összes ténykedését, felsorolta az összes versenytárgyalások eredményét, a szakértők véleményét, a közgyűlések határozatait, a miniszteri leiratokat, mely mind egyhangulag oda konkludálnak, hogy a Ganz és Tsa cég ajánlata a legkedvezőbb. A bizottság ajánlata, hogy a város kösse meg a szerződést ezen hazai céggel. A gazdasági és pénzügyi bizottság egyhangulag ajánlja a céggel a szerződés megkötését, mely a városnak csak előnyére válik; az állandó választmány is ugyanezt ajánlja. Végül felemlíti, hogy a Schuckert cég a Ganz cég ajánlatával szó és szám szerint megegyező másolatában 11 ezer koronával olcsóbban ajánlkozik, de se berendezési, se üzemi tervet nem adott, se bányapénzt nem mellékel és a mi fő, a pályázat lejárta után 2¹/₂ év múlva adta be ajánlatát, pedig a pályázati hirdetményben világosan ki volt köve a pályázati határidő és az, hogy azontúl semmi körülmények között utóalanlat nem fogadható. — Tehát a Schuckert cég pályázatát figyelmen kívül hagyja a bizottság.

Erre megindult egy szóiradat, a mely csak azt bizonyította, hogy ezen ügyvel a felszólalók komolyan nem is foglalkoztak, — mert oly felületességet árultak el és oly ellentmondásokat nem hangoztattak volna. Különböznél érdemileg a villamos bizottság jelentéséről nem esett szó, — a mindenáron való elodázás volt a felszólalók tenorja. Hogy Zomborban a lakosság jó része a szálláson lakik, adót fizet, — annak nem kell villamvilágítás; az országutak rosszak; az utozák sötétek, a kereskedők este hat órakor az üzleteket már bezárják; (felkiáltások: ép azért mert sötét van) az aszfalt fősülleges; a piaci klanterok sokba kerültek, stb; a másik szónok üdvözlö a főispánt, ő a „vármegye őrző anyala“, a „spórolás fő“; kijelenti, hogy ő a bőrt is lenyúzni engedi a polgártársai kedvéért és jóvoltáért, de ha behozzuk a villam világítást, úgy csak is iparvállalattal kapcsolatosan (értsd alatta Export-malom) szabad azt behozni; a harmadik szerb nyelven beszélt, mert van olyan is, aki nem ért magyarul; ismét egy azt fejtegeti, a villam világítás luxus, ne kerüljön többé mint a petróleum világítás, a Ganz neki drága, — ott van a Schuckert, az olcsóbb, a házi kezelés rossz, mert oda szakértelem kell, azután hátla nem kifizető, ismét egy másik azt fejtegeti, hogy a concessió a legjobb 10 évre; de előre kijelenti, hogy ha a Ganz cég 20 ezer

forinttal is drágább lenne, még akkor is a Ganz cégnek adná, mert az szolid, hazai, legmegbízhatóbb és világhírű. Indítványozóval az összes felszólalók oda konkludálnak, — érdemleges tárgyalásba nem is bocsátkozunk, külb versenytárgyalás irassék ki és pedig külön a házi kezelés, külön a concessió tekintetében, külön az üzemvitel és külön a berendezésre.

Buday Gerő: a pályázat kiírás végetértesítésére rövid határidőt ajánl — és pedig csak 3 hónapot. (Általános derültség!) és a haladó párt részéről két tagot választson be a bizottságba. (Héves ellentmondások — itt nem ösmerünk pártot, — fagygy gyertyát nektek, — nem villam világítást, — komédia, amit csináltak stb. Elnök csenget és rendet csinál.)

Grüner Samu dr. A meggyőződés hangján a villamos bizottság álláspontjairól száll síkra, érdemileg fejtegeti a Ganz és társa cég ajánlatának realitását, megbízhatóságát, kifejti, hogy a villamos világítás behozatala közszükségletet, közhaját képez a lakosság nagyobb rétegében, ha a közvilágításra nem is, de a magánvilágításra már elkerülhetlen és nem luxus dolog és a mi a fő, ő határozottan a házi kezelés mellett van, mert az feltétlenül hasznos hajtó, ha első években nem is, de később minden bizonytal.

Nikolics György dr. A villamos bizottságnak társadalmos munkálataért elismerést indítványoz szavaztatni. (Általános helyeslés.)

Bikár Nénád dr. zárószóval ő fel említi Verseczet, hol házi kezelés mellett deficit volt, igaz ugyan, „hogy az üzemeltet egy elcsapotott bádogos legény vezette.“ (Általános nevetés.)

Latinovits Szaniszló. Sorba cáfolná az érveket, ha érdemlegesek lennének, így csak felvilágosításokat ad az egyes felszólalók tévedéseire.

Latinovits Pál főispán. Midőn főispáni székemet elfoglaltam, úgy a vármegyénél, mint itt a városnál is kijelentem, hogy az egyes hátramaradt ügyeket el fogom intéztetni, de érdemlegesen; az ügyvezetést „schiberek“ meghonosítani nem fogom. (Élénk helyeslés.) A világítás ügye innen-onnan hat év óta tart. A haladás, a modern intézmények behozatala áldozatok igényel, azt meg kell hozni, ha haladni akarunk; Őnök fizetik az adót, s ha az, ez újításokkal emeltetik azt megszavazni, vagy megtagadni első sorban a tisztelt bizottsági tag uraknak a jogukhoz tartozik, mert önök s velük a város lakói viselik az áldozat terhét. Én nem akarom önököt befolyásolni, de itt e helyről ki kell jelentenem, hogy ha önök komolyan akarják a villamvilágítás behozatalát, az némi áldozatok árán lehetséges lesz. Minden esetre idővs és jó lenne, hogy a közvilágítás a mai kiadásnál tetemesben többé nem kerülne, s a felszólalók ezt hangoztatták is, úgy akkor adjunk a kiküldendő bizottságnak direktívát is mindjárt arra, hogy propozícióját majd e szerint tegye meg. A záros határidőt helyeslem, mert különben elposványodik ezen ügy, de ki kell jelentenem, hogy a pályázók közül első sorban minden esetre figyelemre kell venni az europai hírvé cégek ajánlatát. (Élénk helyeslés.)

A főispán kérelemre elrendeli a névszerinti szavazást. A 118 szavazattal bíró testületből leszavazott 47. Az új pályázat kiírására szavazott 39. Az állandó választmány mellett szavazott 8. A tisztviselői kar nem szavazott. Szavazásból sokan tartózkodtak.

Dekker Pál. Miután a villamos bizottság mandátuma mai napon lejárt, az leköszönt, új bizottság választandó. Ajánlja mint egész új tagokat: Dr. Bikár Nénád, Buday Gergely, dr. Bngarszky Kószt, dr. Nikolics György és Radány Péter biz. tagokat. Megválasztatnak.

Tehát 4 évi előkészület, hat évi tanulmány, rengeteg drága idő és sok kiadás és

munkálkodás eredménye: három métermáza papiros, be lehet vele fűteni. A közgyűlésen elmondottakkal érdemileg foglalkozni nem lehet, legfeljebb Zomborac Szász fog arról beszélni legközelebb. De az irányzatról, a mely a közgyűlésen lábra kapott és annak tendenciájáról lapunk legközelebbi számában fogunk foglalkozni.

A városi kertész ügye. Feltekinet olvasva dr. Thurszky Zsigmond tb. főügyész jelentése, a királyi tábla ítélete, a jogügyi bizottság véleménye és az állandó választmány javaslata, mely szerint a kertész méltányos egyezsége szőlítassék fel, a hátralekös illekek fizetessék ki részére. Amennyiben erre nem lenne hajlandó, követelése kifizetendő és 6 óra fel kell mondani a kertésznek. Latinovits Pál főispán elejét veszi minden vitának azzal, hogy kijelenti, itt hogy ne keressük, ki a hibás, jól volt-e a per vive, tény az, hogy a szerződés ténye a hibás. Ő még ily szerződést kötni nem halott, se nem látott, hol a kertész az úr, a város még a szolga. A szerződésben van a hiba, azt meg kell változtatni. Mert mégis csak furcsa, hogy a város fizeti a kertészt, ad és fizet részére napszamosokat és a jövedelem java része a kertészé. (Élénk derültség.) Közbekiáltások: Hja akkor is sporolunk! A közgyűlés az állandó választmány javaslatait fogadja el.

A közgyűlés este 6 órakor a főispán elletésével végződik.

A „Zombor és Vidéke“ kiadóhivatala tisztelettel kéri előfizetőit, hogy az előfizetések megújítása iránt az illető pósthivataloknál annál is inkább mielőbb intézkedni sziveskedjenek, hogy a lap szétküldésében fönnakadás ne történjen.

Hirek.

* **Kinevezés.** Az igazságügyi miniszter Radivojev Tamás 3. számú gyalogezredbeli számvivő állást a szablayi kir. járásbírószághoz irnokká nevezte ki.

* **Egyházmegyei hírek.** Boromisza Istvánnak kanonokká történt kinevezése folytán kischermineumai kormányzóvá Dr. Povischil Richárd t. kanonok, lelkiigazgató; Topolyára hitoktató káplánnak pedig Kákonyi Ferenc nevezettek ki. Pösch Lajos Moholyról Topolyára, Leszich István Akasztórol Moholyra kápláni minőségben áthelyezettek.

* **Felfüggesztett helyettes pénzügyigazgató.** Lapunk múlt vasárnap számában — egy szabadkai lap vezércikk után, melyet mi szombaton este vettünk kézhez, mint több vármegyei hír-lap, úgy mi is, azon hírt hoztuk, hogy Szücs Károly pénzügyigazgató helyettesét a pénzügyminiszter felfüggesztette. Szücs Károly szerkesztőségünkben kijelentette, hogy e hír a valóságban nem felel meg. Utána járván a dolognak, jelenthetjük, hogy e hír valósága ki van zárva már azért is, mivel a szabadkai adóügyekben vizsgálatot vizsgálati iratokat a kiküldött vizsgáló bizos még be sem terjesztette a pénzügyminisztériumhoz. Idő hiány miatt ezt megtudunk a hír leadása előtt nem állt módunkban.

* **Athelyezés.** Ő felsége megengette, hogy Sarkady György, a topolyai kir. járásbírószághoz vezető járásbírója, törvényszéki bírói minőségbe saját kérelmére az újdéki kir. törvényszékhez áthelyeztessék.

* **Ebéd a miniszterelnöknél.** Hétfőn a miniszterelnök ebédet adott, melyre a többiek közt Latinovits Géza orszgy. képviselő is hivatalos volt.

* A villamos világítás jövődelmezősége. Ismét itt egy példa, hogy mily jövődelmező a villamos világítás, — kivált ha az még egyébb villalattal is kombinálva van. A szabadkai villamos vasút és világítási társaság most teszi közzé V-ik évi üzleti mérlegét, mely szerint az 1902. évről a tiszta nyereség nem kevesebb mint 44 ezer 492 korona. Zomborban pedig a fölött vitatkoznak, hasznát hajtó-e a villamos világítás, mert az egyik szónok szerint Verseczen házi kezelés mellett az elcsúszt éven nem volt nyereség, — sőt veszteség volt! De a szónok csak a beszéde végén említette fel, hogy Verseczen az üzemvezető egy elcsúszott bádogslegény volt!?

* Bankett a baja—bátaszéki hid mérnökeinek tiszteletére. Míg Zomborban a fölött vitatkoznak 10 évi előtanulmányok után, hogy mely világítás jobb a fagygyú-gyertya e vagy a villamosság, — míg Zomborban aludtak a haladás emerei, midőn Baján már országos mozgalmat indítottak a Duna áthidalása ügyében, addig már banketteznek is Baján örömeire annak, hogy ők nem tanácsokznak, hanem tesznek és hidjüyükben már is eredményt tudnak felmutatni. Mint Bajári írják Krepelka Károly a m. kir. államvasutak szegedi üzemvezetőségének főnöke mult hó 24-én Bajára érkezett, hogy a baja—bátaszéki hidnak folyamatban levő előmunkálatait megtekintse. Ebből az alkalomból társas lakoma volt 24-én este a Casino helyiségében a városban működő mérnök-bizottság tiszteletére, melyen hagyományos szokás szerint, jókedvben és pohárköszöntőkben nem volt hiány.

* Szociálista népgyűlés Szóntán. A szociáldemokrata párt népgyűlése Szóntán, folyó hó 29-én délután folyt le, a nép érdeklődése mellett. A nép azonban igen tartózkodó volt s hidegen, mondhatni gyanakodva fogadta a szónokokat, élénk emlékeztetőkben lévén még, hogy 6 évnek előtte, ilyen gyűlés alkalmával viték el az öccsiális csekolóra gyűjtött 1700 koronájukat. — Az elnök s jegyző megválasztása után az első szónok a szabadkai Gyurgyevics József volt, ki sokszor nyelven fejtegette szociáldemokratia ismert nézeteit. Utána Tilger Miklós zombori szítás beszélt magyarul. Mindkettőtök beszédét néma csendes hallgatással fogadta a nép. — Azután két tagot választottak, kik majd az április 12-én Budapesten megtartandó szociáldemokrata párt kongresszusán megjelennek, mint képviselők. Utóljára maradt persze a szokásos felszólítás az alakulásra s pénzgyűlésre, de midőn erről hallottak beszélni, akkor már a jó sokakoz valamennyien fejüket rázogatták, mondván: ne dámo nista.

* Jegyzői-lak építés Parabutyon. A parabutyi jegyzői laknak 15.908 kor. 73 fill. költségelírányzat alapján való felépítésére Paraputy községhezánál t. évi április 8-án, d. e. 10 órákor szóbeli árlejtés lesz s ugyanott a közelebbiek is megudhatók. Bánátpíz az előírányzattal összeg 10%-a.

* Alapítvány. Boromiszsa Tihor dr. pápai főpap és kanonok a pápa ő Szentsége jubileuma emlékére 4000 koronájnyi alapítványt tett, melynek évi kamatait egy, a főkaplán n. kijelölésére az ő kegyurasághoz tartozó községében működő kántor vagy tanítónak a kalocsai Tanítóházából az elemien magasabb iskolába járó érdemes fia fogja élvezni.

* Gyilkosság. Pentz Jánost csataaljai leköst a mohácsi szigetben megölték és rajta halálos sebet ejtettek. A bajai bíróság a vizsgálatot megindította.

* Véglegesítés. A zombori ízr. hitközség márczius hó 29-én tartott közgyűlése alkalmával a 6 év óta teljes meg-

elégedésre itt működő kántort Lifschütz Leót szakképzettségének elisméré jeléül ezen állásában véglegesítette. A derék hitközség csak saját magát tisztelte meg akkor, a midőn szép zenéit képzettséggel és iskolázott hanggal bíró kántortát véglegesítette.

† Halálozás. Ehrenberger Emil ny. cs. és kir. őrnagy ma hajnali 1 órákor meghalt Zomborban. Elhunytát siratja neje szül. Hável Izabella és két árvája.

* Kitüntetett munkások. Darányi Ignác földmívelésügyi miniszter a munkásoknak nemeszívű jötevője, mint minden évben, úgy az idén is számos gazdasági eseményt és munkást tüntetel ki elismerő oklevéllel és 100 — 100 aranykorona jutalommal. Most a következő derék, szorgalmas és becsületes munkások kaptak jutalmat: Ó-Kaniszsán: Urbá József, Kis Kéren: Schmidt Frigyes, Kalmárán: Krekity Antal, Déronyán: Rákily Dobrán, Zomborban: Kuluncsis Károly, Borsódon: Horváth Márton eszedék, Topolyán: Meryák Mihály, Wekerlefalván: Greiner Jakab, Földváron: Cseh Károly, Ó-Kéren: Kurtz Fülöp, Zenlán: Mák István, Mélykuton: Womérka Kálmán, Kunbaján: Czelle Ferenc munkások.

* A községi munkássegítő alapok. A gazdasági munkásokról szóló törvény alapján befolyt jövődelmekből a községnek munkássegítő alapokat kell létesítenie, melyekből önhibájukon kívül nyomorúságha jutott munkás-kamatmentes kölcsönt, segítségét kap. Ezeket az alapokat Darányi földmívelésügyi miniszter rövidesen félmillió koronát meghaladó összeggel dotálja s ujjában — mint értesülünk — Bács-Bodrog vármegyének ötezer, Baja és Szabadka városának 1500 — 1500 koronát engedelmzett a községi munkássegítő alapok gyarapítására.

* A szegedi felmérés felügyelőség működése Bácskában. Az 1903. évi külső mérnöki munkálatokat május hó első felében kezdi meg a szegedi m. kir. felmérés felügyelőség. Működési köre Bács-Bodrogmegyében is lesz, hol egyrészt egész községek új felmérését, továbbá a telekűnyvi betétszerkesztést megelőző, vagy azzal együttes mérnöki nyilvántartási munkálatok végez. Új felmérés alá kerülnek: Járék-, Sztanisics-, Gara-, Filipova, Szilbás és Kovil Szt.-Iván bács-bodrogmegyei községek. A régebbi felmérések óta előállt nagyobb mérvű birtokváltozások, valamint az adóalap tárgyát képező művelési ágak tömeges változása miatt teljes mérnöki helyszínelést igényel Bácsföldvár. A telekűnyvi betétszerkesztést megelőzőleg, vagy a már kész illetve folyamatban lévő betétszerkesztés alatt előállt kisebb birtokváltozások műszaki teendői, mérnöki nyilvántartási úján lesznek elintézve, Szabadka, Ó-Kanisza, Csurog, Kupuszina, Zenta, Zombor, Ó-Sztapár, Felső-Kovil, Priglevecza-Szt.-Iván, Bács-Feketehegy és Topolya községekben.

* Aljegyző választás Bajmonkon. Április első felére tüzték ki a bajmoki aljegyzői választást, mely leköszönés folytán volt füresedéssé, jelöltek: Petrekanics Antal helyettes, Wagner bajmoki, Odrvaskuti és Miklós csantavéri segédjegyzők. Petrekanicsnak azonban legvalószínűbb a megválasztása, mert az egész község hangulata mellett nyilatkozik, miután már két év óta működik a községben, nagyobb erkölcsi sikerrel és mert kitűnő lelkiismeretes hivatalnok. A választás iránt szokatlanul nagy az érdeklődés.

* Öngyilkos vendéglősné Bács-Földváron. Folyó hó 27-én pénteken délután 2 óra körül — Turó Lajos vasuti vendéglős neje, míg férje künn a tekepályánál pár vendégével kuglizott — egyik szobájában mellbe ölte magát. A fiatal asszony csak alig két éve ment férjhez, és családi élete a legboldogabb volt, férje szerette és úgy megfoghatlan, mi vitte e

végzetes tette. Allapota reménytelen, amennyiben a szívburkot és a gyomrat is áldotta a nagy 12 mm. revolvergolyó.

* Scharlach Bács-Földváron. A scharlach betegség nyakban fellépett B.-Földváron — és most különösen a szerbek között annyira szedi áldozatait, hogy a községi orvos a gör. kel. szerb iskolákat két hétre bezárta.

* Hymen. Rosenfeld Hermann bács-földvári ízr. kántor leányát Hermina k. a. f. hó 31-én vezeti oltárhoz Langer Adolf Fehértemplomról.

† Halálozás. Eremit György volt bács-bodrog vármegyei ügyész és széki bíró, kir. járásbíró újdícéken, kir. széki bíró Győrött és gyakorló ügyvéd, Eremit Pál orsz. képviselő testvérbátyja, életének 72. évében rövid szenvedés után Nagy-kikindán elhunyt. A megboldogult mult hó 29-én helyezték a család-bács-martonosi sírboltjában örök nyugalomra.

* Meghívó. A Budapesten fennálló Bács-Bodrogmegyei kör, mint jótékonyírányú társaság 1902. évi rendes közgyűlést t. évi április hó 4-én szombaton, este 6 órákor a kör hivatalos helyiségében tartja meg. Táragsorozat: 1. Elnöki megnyitó. 2. Titkári jelentések. 3. Tiszti jelentések. 4. A számvizsgáló bizottság jelentése. 5. Az 1902/3. évi zárszámadás, költségvetés. 6. Indítványok.

* Új templom B.-Topolyán. Lapunk mult számában jelezte, hogy Topolyán új templomot terveznek építeni. A pályázatot már ki is írták. Az új templom felépítésére vonatkozólag kihirdetett pályázat 23-án lejárt és a bíráló-bizottság, melynek tagjai voltak: az érseki hatóság részéről Kikindai Aladár mérnök, a kegyuraság részéről dr. Gosztion Mihály jóságkormányzó és ifju Sztelek Ferenc építész, a hitközség részéről Lippay Imre plébános és a község részéről Fazekas Lajos építész — azonnal megkezdte a pályatervek megvizsgálását, beérkezett 14 terv, melyek közül háromat kezdetlegeségi és ki nem dolgozottáguk miatt, négyet nem tetszetős voltak miatt, egyet pedig nem titkos volta miatt mellőzött a bizottság, négyet pedig szakszerűt és alapos bíralat alá vett. A bizottság javaslata titkos lévén, annak eredményét nem tudjuk, csak annyi szívárgott ki, hogy sem az első, sem a második díj nem lesz kiadva, azonban a két legjobb mű jutalomban fog részesülni. A bíráló-bizottság javaslata jóváhagyás végett fel fog terjesztetni az érseki hatósághoz és a kegyurasághoz.

* A halas-rigyicai vasut. Budapestről írják, hogy a halas-rigyicai vasut megakadt építését a napokban ismét megkezdtek, a mennyiben a kereskedelmi miniszter az eredetileg megállapított utrány jóváhagyta és így Jankovác és Mélykut községek első ízben hozott határozata érvényesül.

* A b.-topolyai legközelebbi országos vásár április hó 13. és 14-én fog megtartatni, melyre vézmentes területől minden-nemű jószág felhajtható kellőleg irányított járattal.

* Kiállítás. Szegedi kerületi kereskedelmi és iparkamara mult hó 24-én Szarvady Gábor elnöklele alatt gyűlést tartott, melyen a többek között az elnökség, előterjesztést tett, hogy ez évben kerületi tanoncz és segédmunka kiállítás rendezessék Szegeden. A javaslat szerint a kiállítás 1903. augusztus havában, Szegeden, valamely alkalmas iskola épületben rendezetik és részt vehet azon minden kerületbeli iparos-ség és tanoncz. A kiállítók tédíjat nem fizetnek, sőt a vidékről érkező kiállítási tárgyak fuvarjait is a kamara fedezi. A díjak arany és ezüst pénzjutalmak és ezzel együtt elismerő okmányok lesznek. A rendezés költségeire segélyt kér a kamara a kereskedelmiügyi minisztertől.

* **Megakadt munkálat.** A Bács-és-Földvár ágának lecsapolását és illetve szabályozását — mint megirtuk — Balog Lipótl mérnök vállalta el, azonban meggyűlt a baja a munkásokkal, mert a kialakított árért munkába állott topolyai és bajsai munkások a munkát abbahagyták, ekkor a vállalkozó Vásárhelyről hozatott munkásokat, de ezek is csakhamar bérfelelemelést kértek s miután ebbeli kérelmük nem teljesítették, a munkát abbahagyták s így a vízimunka szünetel, a munka befejezésére kitűzött határidő, május 20-ika pedig közeleg.

* **Nyugalomra vágó plébános.** Bács-Földvár község rk. plébánosa és az öbesei kerület esperese: Blázek Lajos nyugalomra vágyik. Mint értesülünk a derék lelkész, mindenkor teljesen hivatalának élt és hívének lelki gondozását példászerben szívén viselte, lépéseket tett az iránt, hogy az egyházi hatóság nyugdíjazza, állásától felmentse. Az esperes plébános megrogant egészségére hivatkozva, kéri a nyugdíjaztatását

* **Az elbocsátott munkás kártérítés igénye.** A Kuria nagyfontosságú döntést hozott. Megtörtént, hogy a mester felmondás nélkül bocsájtotta el munkását s ez a felmondási idő alatt másutt kapván munkát, a mester nem akarta kifizetni a felmondási időt. A Kuria 1339/902. sz. a. hozott döntésével egy föllebezés folytán hozzá került ügyben kimondta: „Az iparos szegédet a neki törvényes felmondási időre járó díjazás a törvényből fogva megilletvén, jogosan követeli a felmondási időre járó fizetését, ha időközben másutt is kapott alkalmazást”. Az indokolásban fölhozza, hogy: „... az illetményt még a kilépés előtt, tehát az elbocsátáskor azonnal követelhetvén, a kilépés utáni előállott tények eme törvényes igényének megállapítására befolyással nem lehetnek”.

† **Halálozás.** Sulyos csapás érte Kiss Sándor ömoroviczai gyógyszerész ügyvédjelölt fiának családának elhunytával. A harmincz éves, szép reményekre jogosító fiatal ember Budapesten folyó hó 24-én halt meg hosszas szenvedés után, temelése 26-án volt.

* **Méregkeveréssel vádolt nők.** Karasz Jánosné Nagy Lidia, csikós neje és Karasz Erzsébet cseledeleány ellen Madaszki Antalné ó-moroviczai magánzónó feljelentésére a kir. ügyészség három rendbeli gyilkosság kísérletének büntette miatt vádat emelt azon az alapon, hogy a Moroviczán 1902. év december havában Karasz Jánosné előre megfontolt ölési szándékkal Madaszki Antalné Práde Máriát, annak 4 éves István nevű fiát és 14 éves Szabó Teréz nevű unokáját akként kísérlette meg életüktől megfosztani, hogy három ízben, de egy folytatásban akar felhatarozásból szeracsikamérget kevert ételükbe, azt velük megetette, de mert a méreg az idejekorán alkalmazott elleneszerkek miatt nem hatott kelőképpen, ezen előre megfontolt ölési szándékát be nem fejezhette s hogy ezt a bűncselekményt Karasz Erzsébet a méreg beszerzése és használat céljából történt átadása folytán előmozdította és könnyítette. A szabaddai esküdtörzség tegnap előtt foglalkozott e tárggyal — és az esküdtársak az összes vádlottakat felmentette és azonnal szabadlábra is helyezte.

* **Új konzervgyár Ujvidéken.** Új konzervgyár létesül Ujvidéken. A múlt hó 10-én tartott értekezlet egy bizottságot küldött ki a bel- és külföldi konzervgyárak tanulmányozására, melynek utiköltségét aláírás útján jegyezték. A gyár létesítése részvények útján 300.000 kor. alapítókéval tervezték.

* **Ügyész választás Baján.** Szombaton tartotta meg Baja város törvényhatósági bizottsága Schmausz Endro főispán elnökleite alatt havi rendes közgyűlést. A közgyűlésen megajtották a tiszti ügyészválasztást. A beadott 84 szavazat közül dr. Klénecz Györgyre 83 dr. Nyiraty Jánosra 36 szavazat esett, 1 lap üres volt. Tóhat tiszti ügyész dr.

Klénecz György bajai ügyvéd választotta meg.

* **Husvétli utazások.** Azon remek egybeállítású utazások, melyek tervezetét Propper N. János igazgató utazási irodája dolgozta ki, s melyek a közelebbi husvétli ünnepek alatt valósulnak meg, minden irányban a kellemes időtöltésnek, az üdülésnek számos alkalmát szolgáltatják és éppen ez jellemző Propper N. J. irodájára, minden külön fizetés nélkül. Így Rómában a Vatikán és Latekan összes muzeumaiba, képtáraiba, Nápolyban a Museo Nazionaleba, Capri szigetén a „kék barlang”-ba, Pompeiben a romvárosba a szabad belépés a jegyek árában bennfoglaltatik. Ep így az érkezésnél minden egyes városban a fogatok teljesen ingyen szállítják az utasokat a vasutól a szállodáig, a Rivierára utazókat Velencében a gondolák a hajótól a szállodáig, s onnét a vasutit. Ugyancsak a Rivierára utazók teljes 10 napot töltenek Nizza-ban a „Hotel des Palmiers” első rangú világ-szállodában, s teljesen a vállalat költségében végéznek kirándulásokat Monte Carloba, Cannesba stb. Részt vesznek a virágcsatában, a gyermekünnepeken, az automobil-versenyeken, s a mi fő, mindennap élvezhetik a tetszet-lelket titító tengerifürdőket. Jelentkezések mindkét utárra Propper N. János igazgató „keleti utazási irodája”-hoz (Budapest, Sándor-utca 30 B. I. em.) czímezendők.

* **Ügetőversenyek.** A minap regisztráltuk a hírt, hogy erős a kiállítás arra, hogy Budapestben április végére a megalakulás stadiumába jut az Országos Magyar Ügetőversenyegylet, mely az eddigi Urkocsisok Szövetkezete átalakulása útján fog létrejönni. — Ezen új egyletbe felvételre bármely tisztességes ember jelentkezhetik az egylet titkárságában (Eszterházy u. 22) az évi tagdíj mindössze 30 k. melyért az összes tagsági jogok élvezete nyújtatik. Ily nagy ügető egyletre annál mulhatatlanabb szükzege van a magyar fővárosnak, mert a hazai lötegyesztés versenyegylet nélkül ügetőegylet nélkül egyáltalán nem existálhat, míg az ügetőegylet nemcsak a nagy magyar tenyésztes kipróbálását teszi lehetővé, hanem a világpiacon is biztosítja tenyésztesünk előkelő helyét más országokéval szemben, mely tenyésztes ügetőegylet nélkül biztos hanyatlásnak és megsemmisülésnek néz elébe. Azon általános érdeklődés, melylyet az egész sportközönség így nagy ügetőegylet keletkezését várva várja, igazolja e mozgalom létjogosultságát s hogy a budapesti löveversenyeknek kiegészítő részeket méltón illeszkednek be az ügetősport lézagnpótló intézménye. Nem feltevés, de biztos tudat az, hogy Budapest polgársága, melynek eddig igazán nehezen nélkülözött és közhajtott intézményét óhajja megteremteni az Országos Magyar Ügető Versenyegylet, most alkalom nyilván, tömegesen fognak csatlakozni a megindult mozgalomhoz. Az alapszabály-módosítást az Urkocsisok felterjesztették a belügyminisztériumhoz s így semmi akadály sincs a belépésnek. A kiküldött bizottság fáradszátlanul dolgozik a tagok gyűjtésén s részjegyek jegyeztesítésén, s valóban semmi sem lehet kívánatosabb, hogy fáradozásukat teljes siker koronázza. A mennyiben a polgárság kellő számban jelentkezett, április végén tartandó közgyűlésen az új egylet végleg megalakul s már ekkor megállapítják a legközelebbi nagy ügető-meeting határnapjait, úgy hogy még ez évben alkalmunk lesz igazán nagy stílusban rendezett szép ügetőversenyekben gyönyörködhetni. Aláírási ívek bocsátattak ki a tagok részére s bárki, aki az ügető ügy barátja jelentkezhetik felvétel végett. Bejelentheti ezt levélben is, vagy személyes jelentkezéssel is az Urkocsisok Szövetkezetének az Eszterházy u. 22. alatti hivatalában,

* **Lapunk könyvnyomdájában egy tanonoz felvétetik. — Vidéki teljes ellátást kap.**

Népgyűlés Zomborban.

A katonai törvényjavaslat ellen, mely felett jelenleg óriási vita és obstructió folyik, Zombor város polgárságának egy része is felemlte tiltakozó szavát. Az előkészítő bizottság élén Mész Ignáccal és dr. Pataj Sándorral, nagy buzgalmat fejtettek ki, hogy a népgyűlés sikerüljön. A népgyűlést a zombori magyar iparosok egy nagy része, néhány lelkes ügyvéd és a zombori egyetemi magyar ifjuság rendezte.

A függetlenségi párt részéről 2 képviselő vett részt a népgyűlésen, dr. Mukits Simon Szabadka és dr. Reich Aladár Baja város Kossuth párti képviselője. Vasárnap a reggeli vonattal érkeztek a képviselők, s fogadásukra szép számu közönség gyűlt össze a pályaudvarnál, ahonnan a Vadász-kürt szállodába, a képviselők lakására hajtottak.

11 óra előtt pár perccel indult el a menet a „Vadászkürt” szállóblól a Szt. Háromság tere a népgyűlés tulajdonképeni helyére. Előtt mentek zászló alatt a deák-sapkás egyetemi hallgatók, utánuk jöttek a képviselők körülvéve zombori polgároktól. A menet a Tárcey-féle ház előtt állott meg, ahol a zászlódszibe ültöztetett pódiumon, csakhamar kezdetét vette a népgyűlés, hová a fuvó zenekar hangjaira a templomból kijövő bunyevácok csoportosultak.

A fuvó zenekar Rákócy indulója után Mész Ignácz alelnök megnyitja a gyűlést és előnkiválasztásra szólítja fel a jelenlevőket, akik egyhangulag Mukits Simont választják meg. Az elnök elfogadta székét, s megnyitván az ülést gyűjtő beszédben esetele a katonai javaslatoknak a rossz oldalait, utána dr. Reich Aladár Baja város képviselője beszélt. Lefestette a magyar ifjuság rossz helyzetét a hadseregben. Beszélt a nemzet súlyos adójáról, a hadseregnek, ugymond nincsenek, ideális hősei, eszmény képei — vajon ki lelkesedik ma Károty főherczeg, Montecucoliért, Radeckyért? Szavai lelkesítettek voltak, mint Mukits beszéde és erősen meg is éljenezték.

Ezután Fratricsevits János joghallgató beszélt bunyevác nyelven, aki gyönyörű és a közönség lelkes hangulatával kísért beszédében lefestette az adózó polgár újabb terheit, s kifejezte, hogy az új javaslat egyaránt merénylet, az anya ellen, akinek fiát viszik el és a polgár ellen, akire újabb adókat rónak.

Dr. Pataj Sándor diszmagyarban lép az emelvnyre, örömeink ad kifejezést, hogy Zombor is tiltakozik a katonai javaslatok ellen s néhány helyi vonatkozású dolgot felemlítve, a népgyűlés helyeslése között elolvassa az országgyűlés elé terjesztendő tiltakozó iratot, mely így hangzik:

„Zombor város polgársága 1903. március 29-ikén pártkülönbség nélkül tartott népgyűlésén egyhangulag tiltakozott az országgyűlés képviselőháza által most tárgyalt katonai törvényjavaslatok életbe léptetése és hazánkban minden újabb véres pénzadóval való további megterhelése ellen. Kéri az országgyűlést, hogy a tárgyalás alatt levő törvényjavaslatot ne szavazza meg.”

Ezután Frey Gyula joghallgató szavalt el nagy hattással Szabolcska versét, melynek refrainje: „Nincs több fiunk osztrák katonának.”

Végül a „Szózat” éleleklése után, az elnök bezárja az ülést.

A képviselők még vesárnap este elutaztak s tiszteletükre a vasuti étteremben búcsú-lakoma volt.

